

**Briuselis, 2026 m. spalio 2 d.
(OR. en)**

13811/26

**JAI 1224
FREMP 302**

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Tarybos išvados dėl kovos su rasizmu ir susijusių formų neapykanta bei diskriminacija Europos Sąjungoje: pagrindinių teisių ir Europos vertybių apsauga

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados „Kova su rasizmu ir susijusių formų neapykanta bei diskriminacija Europos Sąjungoje: pagrindinių teisių ir Europos vertybių apsauga“, kurias Taryba patvirtino 2026 m. spalio 2 d. įvykusiame 4197-ame posėdyje.

PROJEKTAS

**TARYBOS IŠVADOS dėl kovos su rasizmu ir susijusių formų neapykanta bei diskriminacija
Europos Sąjungoje:
pagrindinių teisių ir Europos vertybių apsauga**

Europos Sąjungos Taryba

- a. **ATSIŽVELGDAMA** į Europos Sąjungos sutartį, visų pirma į jos preambulę ir 3 straipsnio 3 dalį bei 6 straipsnį, ypač į 2 straipsnį, pagal kurį Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, kurios yra bendros valstybėms narėms tokioje visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė;
- b. **ATSIŽVELGDAMA** į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 10, 19 straipsnius ir 67 straipsnio 3 dalį, kurioje Sąjunga įpareigojama stengtis užtikrinti aukštą saugumo lygį prevencijos ir kovos su nusikalstamumu, rasizmu ir ksenofobija priemonėmis;
- c. **ATSIŽVELGDAMA** į Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartiją,
- d. **ATSIŽVELGDAMA** į 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyvą 2000/43/EB, įgyvendinančią vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės (Rasinės lygybės direktyvą);
- e. **ATSIŽVELGDAMA** į 2008 m. lapkričio 28 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2008/913/TVR dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis,

- f. **ATSIŽVELGDAMA** į 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai, kuri buvo peržiūrėta 2026 m. birželio 17 d. Direktyva (ES) 2026/1472 (Nusikaltimų aukų teisių direktyva), kurioje konkrečiai minimos neapykantos nusikaltimų aukos;
- g. **ATSIŽVELGDAMA** į 2021 m. kovo 12 d. Tarybos rekomendaciją dėl romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo (2021/C 93/01), kurioje pripažįstama, kad priešiškus romams yra konkreti rasizmo prieš romus forma, pagrindinė jų atskirties ir diskriminacijos priežastis ir didelė kliūtis lygybei; **PRIMINDAMA** įsipareigojimą kovoti su priešišku romams veiksmingai įgyvendinant priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią diskriminacijai, neapykantos kalbai, neapykantos nusikaltimams bei struktūrinei atskirčiai ir su jais kovoti;
- h. **ATSIŽVELGDAMA** į 2024 m. gegužės 7 d. Tarybos direktyvą (ES) 2024/1499 dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų rasinės ar etninės kilmės, srityje, vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos, užimtumo ir profesinėje srityje, vienodo požiūrio į moteris ir vyrus socialinės apsaugos srityje ir dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2000/43/EB ir 2004/113/EB, ir pripažindama esminį lygybės įstaigų vaidmenį užtikrinant kovos su diskriminacija teisės aktų vykdymą ir remiant diskriminacijos aukas;
- i. **ATSIŽVELGDAMA** į 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas), kuriuo nustatomos tarpininkavimo paslaugų teikėjų pareigos kovoti su neteisėtu turiniu;

- j. **ATSIŽVELGDAMA** į Kovos su neapykantos kurstymu internete elgesio kodeksą + ir vykstantį Komisijos, Europos skaitmeninių paslaugų valdybos, skaitmeninių paslaugų koordinatorių, pilietinės visuomenės organizacijų ir tarpininkavimo paslaugų teikėjų bendradarbiavimą siekiant užkirsti kelią neapykantos kalbos sklaidai internete ir su ja kovoti;
- k. **ATSIŽVELGDAMA** į 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės (Dirbtinio intelekto aktas) ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828, kuriuo skatinamas į žmogų orientuoto ir patikimo dirbtinio intelekto (DI) diegimas, kartu užtikrinant aukšto lygio sveikatos apsaugą, saugą, pagrindines teises, įskaitant teisę į nediskriminavimą;
- l. **ATSIŽVELGDAMA** į 2024 m. gruodžio 16 d. Tarybos išvadas dėl dirbtinio intelekto naudojimo teisingumo srityje ir pripažindama DI sistemų svarbą teisingam teisingumo vykdymui ir algoritminio šališkumo riziką teisminiuose kontekstuose;
- m. **PRIMINDAMA** 2022 m. kovo 4 d. Tarybos išvadas dėl kovos su rasizmu ir antisemitizmu; **ATSIŽVELGDAMA** į 2023 m. gruodžio 6 d. bendrą komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „Neapykantai – ne. Prieš neapykantą susivienijusi Europa“;
- n. **PRIMINDAMA** 2024 m. spalio 15 d. Tarybos deklaraciją dėl žydų gyvenimo puoselėjimo ir kovos su antisemitizmu;

- o. **ATSIŽVELGDAMA** į 2021 m. gruodžio 9 d. Komisijos komunikatą „Įtraukesnė ir geresnė apsaugą užtikrinanti Europa: į ES nusikaltimų sąrašą įtraukiama neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimai“ ir atkreipdama dėmesį į vėlesnius šioje srityje vykdomo teisėkūros proceso pokyčius;
- p. **PRIMINDAMA**, kad reikia užtikrinti Tarptautinės konvencijos dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo (ICERD) visuotinį ratifikavimą ir visapusišką bei veiksmingą įgyvendinimą, taip pat kad reikia įgyvendinti Durbano deklaraciją ir Veiksmų programą (DDPA), o prireikus racionalizuoti ir supaprastinti su jomis susijusių tolesnių veiksmų mechanizmus;
- q. **ATSIŽVELGDAMA** į Europos žmogaus teisių konvenciją, ypač į jos 9 straipsnį (minties, sąžinės ir religijos laisvė), 10 straipsnį (saviraiškos laisvė) ir 14 straipsnį (diskriminacijos draudimas), kurios šalys yra visos valstybės narės;
- r. **PALANKIAI VERTINDAMA TAI, KAD** Europos Komisija priėmė 2026–2030 m. ES kovos su rasizmu strategiją, ir joje išdėstytus principingus strateginius požiūrius, įskaitant kovą su struktūriniu rasizmu, lygybės duomenų apie rasinę ar etninę kilmę ir kitus diskriminacijos pagrindus rinkimo gerinimą, kovos su diskriminacija teisės aktų vykdymo užtikrinimą, socialinės lygybės ir sanglaudos stiprinimą, apsaugos nuo rasinės neapykantos, be kita ko, internete, stiprinimą ir pagrindinių partnerysčių su pilietinės visuomenės organizacijomis, lygybės įstaigomis ir nuo rasizmo nukentėjusiomis bendruomenėmis stiprinimą bei puoselėjimą, kartu pripažįstant, kad pačios valstybės narės gali geriausiai parengti konkrečias priemones nacionaliniu lygmeniu;
- s. **PALANKIAI VERTINDAMA** Europos Komisijos ir valstybių narių dedamas pastangas kovoti su rasizmu, įskaitant struktūrinį rasizmą ir rasizmą internete, visų pirma pasinaudojant Kovos su rasizmu ekspertų grupės, sudarytos iš valstybių narių vyriausybių atstovų ir atitinkamų tarptautinių suinteresuotųjų subjektų, darbu ir Komisijos kovos su rasizmu koordinatoriaus darbu;

- t. **PALANKIAI VERTINDAMA** Europos Komisijos ir valstybių narių dedamas pastangas kovoti su neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimais, visų pirma pasinaudojant Kovos su neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimais aukšto lygio grupės, sudarytos iš valstybių narių vyriausybių, tarptautinių organizacijų ir pilietinės visuomenės atstovų, darbu;
- u. **PALANKIAI VERTINDAMA** Europos Komisijos ir valstybių narių dedamas pastangas įgyvendinti ES kovos su antisemitizmu ir žydų gyvenimo puoselėjimo strategiją (2021–2030 m.), visų pirma pasitelkiant darbo grupę, sudarytą iš valstybių narių vyriausybių atstovų, žydų bendruomenių atstovų ir kitų atitinkamų subjektų, taip pat pasinaudojant kovos su antisemitizmu ir žydų gyvenimo puoselėjimo koordinatoriaus darbu;
- v. **PALANKIAI VERTINDAMA** Europos Komisijos ir valstybių narių dedamas pastangas kovoti su neapykanta musulmonams¹, be kita ko, pasinaudojant Komisijos kovos su neapykanta musulmonams koordinatoriaus darbu ir vedant struktūrinius dialogus su musulmonų bendruomenių ir pilietinės visuomenės organizacijų atstovais, ir pripažindama, kad neapykanta musulmonams yra konkreti diskriminacijos forma, kuri gali pasireikšti kaip diskriminacijos dėl religijos bei etninės kilmės derinys ir kuri gali apsunkinti esamą nepalankią socialinę bei ekonominę padėtį ir pakenkti musulmonų bendruomenėms priklausančių arba tokiais laikomų asmenų pagrindinėms teisėms ir orumui visoje Sąjungoje;

¹ Terminai, vartojami šiems reiškiniams apibūdinti, skiriasi: kai kuriose valstybėse narėse vartojamas terminas „prieš musulmonus nukreiptas rasizmas“, o kitose – terminas „prieš musulmonus nukreipta neapykanta“ arba panašūs terminai. Abu šie terminai taip pat gali būti vartojami kaip sinonimai. Šiose išvadose vartojama formuluotė neturėtų būti suprantama kaip Tarybos pozicija dėl to, kokie terminai turėtų būti vartojami.

- w. **PALANKIAI VERTINDAMA** Europos Komisijos ir valstybių narių toliau dedamas pastangas įgyvendinti 2020–2030 m. ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginį planą, be kita ko, pasitelkiant nacionalines sistemas, dalyvaujant romų bendruomenių ir pilietinės visuomenės organizacijų atstovams, visų pirma įsipareigojimą kovoti su priešišku romams kaip specifine rasizmo ir diskriminacijos forma ir pasiekti Komisijos nustatytus pagrindinius 2030 m. ES tikslus;
- x. **ATSIŽVELGDAMA** į Europos Tarybos Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija (ECRI) atliktą darbą, visų pirma į 1996 m. spalio 4 d. priimtą Bendrosios politikos rekomendaciją Nr. 1 dėl kovos su rasizmu, ksenofobija, antisemitizmu ir netolerancija, 2000 m. kovo 16 d. priimtą ir 2021 m. gruodžio 8 d. peržiūrėtą Bendrosios politikos rekomendaciją Nr. 5 dėl prieš musulmonus nukreipto rasizmo ir diskriminacijos prevencijos ir kovos su jais, 2004 m. birželio 25 d. priimtą ir 2021 m. liepos 1 d. peržiūrėtą Bendrosios politikos rekomendaciją Nr. 9 dėl antisemitizmo prevencijos ir kovos su juo ir 2011 m. birželio 24 d. priimtą ir 2020 m. gruodžio 1 d. iš dalies pakeistą Bendrosios politikos rekomendaciją Nr. 13 dėl kovos su priešišku romams ir jų diskriminacija;
- y. **ATSIŽVELGDAMA** į Europos Tarybos Ministrų Komiteto atliktą darbą, visų pirma į 2022 m. gegužės 20 d. Rekomendaciją CM/Rec(2022)16 dėl kovos su neapykantos kalba ir 2024 m. gegužės 7 d. Rekomendaciją CM/Rec(2024)4 dėl kovos su neapykantos nusikaltimais;
- z. **ATSIŽVELGDAMA** į 2024 m. gruodžio 17 d. JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 79/174 dėl religijos ir tikėjimo laisvės, kurioje griežtai smerkiama visų formų netolerancija, diskriminacija ir smurtas dėl religijos ar tikėjimo;

- aa. **ATSIŽVELGDAMA** į 2024 m. gruodžio 17 d. JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 79/193, kuria paskelbtas antrasis (2025–2034 m.) tarptautinis Afrikos kilmės žmonių dešimtmetis, primindama įsipareigojimus pagal Durbano deklaraciją ir veiksmų programą, kuriuose pripažįstama, kad svarbu stiprinti nacionalinius veiksmus bei tarptautinį bendradarbiavimą, ir Deklaracijoje pateiktus raginimus Afrikos kilmės žmonėms dalyvauti visuose politiniuose, pilietiniuose, ekonominiuose, socialiniuose ir kultūriniuose visuomeninio gyvenimo aspektuose;
- bb. **ATSIŽVELGDAMA** į 2021 m. liepos 13 d. JT žmogaus teisių tarybos rezoliuciją 47/21 dėl afrikiečių ir Afrikos kilmės žmonių žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių propagavimo ir apsaugos nuo teisės saugos pareigūnų pernelyg didelio jėgos naudojimo bei kitų žmogaus teisių pažeidimų užtikrinant transformatyvius pokyčius siekiant rasinio teisingumo bei lygybės ir pripažindama, kad diskriminacinio profiliavimo praktika daro neigiamą poveikį socialinei sanglaudai ir gali lemti rasinę diskriminaciją;
- cc. **ATSIŽVELGDAMA** į 2022 m. kovo 15 d. JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 76/254, kurioje kovo 15 d. paskelbta Tarptautine kovos su islamofobija diena;
- dd. **ATSIŽVELGDAMA** į 2022 m. sausio 20 d. JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 76/250 dėl Holokausto neigimo;

- ee. **PRIPAŽINDAMA**, kad rasizmas gali būti patiriamas visą gyvenimą, jo poveikis gali kauptis ir sudaryti nuolatines kliūtis – toks reiškinyss paprastai vadinamas struktūriniu rasizmu, o jo poveikis gali būti žalingesnis nei pavieniai rasinės diskriminacijos atvejai, nes juo užkertamas kelias lygioms galimybėms, jis gali būti patiriamas iš kartos į kartą ir tokios kliūtys gali didėti, kai rasinė ar etninė kilmė² susikerta su kitomis savybėmis, be kita ko, susijusiomis su lytimi, negalia, amžiumi, religija ar tikėjimu, seksualine orientacija ar lytine tapatybe – tai yra išsamiai dokumentais patvirtinusi Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra;
- ff. **PRIPAŽINDAMA** itin svarbų pilietinės visuomenės organizacijų vaidmenį kovojant su rasizmu ir susijusių formų neapykanta bei diskriminacija, kartu būdama labai susirūpinusi dėl mažėjančios pilietinės erdvės, įskaitant dezinformacijos kampanijas, neapykantos kalbą internete, finansavimo mažinimą, teisinį persekiojimą ir grasinimus fizinio susidorojimu, nukreiptus prieš kovos su rasizmu organizacijas, aktyvistus ir žmogaus teisių gynėjus, todėl **PALANKIAI VERTINDAMA** tai, kad priimta Pilietinės visuomenės strategija, ir **PRIMINDAMA** 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2024/1069 dėl asmenų, užsiimančių visuomenės dalyvavimo veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ieškinių ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (Strateginiai ieškiniai dėl visuomenės dalyvavimo, SLAPP);
- gg. **PRIPAŽINDAMA**, kad interneto platformos ir besiformuojančios technologijos gali sudaryti palankesnes sąlygas greitai skleisti ir stiprinti neteisėtą neapykantos kalbą, rasizmą, ksenofobiją ir kitų formų diskriminacinį turinį, įskaitant prieš juodaodžius ir azijiečius nukreiptą rasizmą, neapykantą musulmonams ir priešiškumą romams, taip pat antisemitizmą, o algoritminės sistemos ir generatyvinis dirbtinis intelektas gali sukurti, atgaminti ar sustiprinti esamus visuomenės išankstinius nusistatymus ir prisidėti prie žalingo turinio sklaidos internete ir tikslinių dezinformacijos kampanijų;

² Vykdydamos tokią veiklą lygybės įstaigos gali atsižvelgti į konkrečią nepalankią padėtį, susidariusią dėl sąveikinės diskriminacijos, kuri suprantama kaip diskriminacija dėl pagrindų, dėl kurių taikoma apsauga pagal Direktyvos (ES) 2024/1499 5 straipsnio 2 dalį, derinio.

- hh. **PRIPAŽINDAMA**, kad rasizmas gali lemti konkrečią, išmatuojamą nelygybę, be kita ko, užimtumo, būsto, švietimo, sveikatos priežiūros ir dalyvavimo viešajame gyvenime srityse, o tai gali dar labiau pagilinti sąveikinių formų diskriminaciją, ir kad, remiantis naujausiais EBPO apskaičiavimais, rasinė ir etninė diskriminacija Europos Sąjungai kasmet kainuoja iki 12,7 mlrd. EUR prarasto BVP, pabrėžiant, kad kova su rasizmu yra ne tik moralinė ir teisinė būtinybė, bet ir strateginė investicija į Europos gerovę ir sanglaudą;
- ii. **PALANKIAI VERTINDAMA** Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (FRA) darbą renkant palyginamus duomenis apie patiriamą rasizmą ir susijusių formų neapykantą bei diskriminaciją;
- jj. su dideliu susirūpinimu **PRIPAŽINDAMA**, kad rasizmas daugeliu įvairių būdų kenkia visuomenei, todėl daug žmonių Europoje susiduria su diskriminacija, darančia poveikį jų žmogaus orumui, gyvenimo galimybėms, klestėjimui, gerovei, o dažnai ir jų asmeniniam saugumui;
- kk. su dideliu susirūpinimu **PRIPAŽINDAMA**, kad dėl didėjančios neapykantos musulmonams, įskaitant išpuolius prieš musulmonus ir jų naudojamus objektus, daug musulmonų ėmėsi prisitaikymo mechanizmų viešosiose erdvėse, darbo vietoje, socialiniame gyvenime ar švietimo sistemoje, kad išvengtų stigmatizavimo, diskriminacijos ar priešiško požiūrio;
- ll. su dideliu susirūpinimu **PRIPAŽINDAMA**, kad gerokai sustiprėjęs antisemitizmas, visų pirma po 2023 m. spalio 7 d. grupuotės „Hamas“ ir kitų teroristinių grupuočių įvykdytų žiaurių teroristinių išpuolių prieš Izraelį, vėliau kilusio karo Gazoje ir kitų konfliktų Artimuosiuose Rytuose padarė didelį poveikį žydų gyvenimui Europoje. Išpuoliai prieš žydų naudojamus objektus ir asmenis, taip pat antisemitizmas, darantis poveikį kasdieniam asmenų gyvenimui, privertė daugelį žydų slėpti savo tapatybę viešosiose erdvėse, darbo vietoje ir švietimo ar aukštojo mokslo institucijose,

Europos Sąjungos Taryba,

1. **PRIMENA**, kad rasizmas yra nesuderinamas su pagrindiniais principais ir vertybėmis, kuriais grindžiama Sąjunga, kenkia socialinei sanglaudai, lygybei ir visapusiškam visų asmenų dalyvavimui visuomeniniame gyvenime, ir pabrėžia, kad reikia koordinuotų pastangų, kuriose dalyvautų Sąjungos institucijos ir agentūros, valstybės narės, regioninės ir vietos valdžios institucijos, lygybės įstaigos, socialiniai partneriai, privatusis sektorius ir pilietinė visuomenė;
2. **DAR KARTĄ PATVIRTINA** įsipareigojimą visapusiškai ir nuolat kovoti su rasizmu, be kita ko, kovą su rasizmu integruojant į atitinkamas Sąjungos politikos sritis ir skatinant reguliarių keitimąsi informacija atitinkamų sudėčių Tarybos posėdžiuose ir darbo grupėse.

Atsižvelgdama į subsidiarumo principą Europos Sąjungos Taryba prašo valstybių narių:

I. Įgyvendinti ES kovos su rasizmu strategijas ir lygybės sistemas

3. **REMTI** tvirtą 2026–2030 m. ES kovos su rasizmu strategijos įgyvendinimą nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, glaudžiai bendradarbiaujant su paskirtu Komisijos koordinatoriumi, kuriant partnerystes ir užtikrinant pakankamą paramą pilietinės visuomenės organizacijoms, taip pat prisidedant prie kovos su rasizmu tikslų integravimo į atitinkamų sričių politiką, įskaitant švietimą, užimtumą, būstą, sveikatos saugumą ir skaitmenizaciją, ir reguliariai dalytis informacija su Komisija apie pažangą ir iššūkius;
4. **REMTI** tolesnę 2021–2030 m. ES kovos su antisemitizmu ir žydų gyvenimo puoselėjimo strategijos įgyvendinimą glaudžiai bendradarbiaujant su paskirtu Komisijos koordinatoriumi, kad būtų užtikrintas veiksmingas įgyvendinimas, įskaitant paramos priemones, kuriomis siekiama puoselėti žydų gyvenimą visoje ES;

5. **DAR KARTĄ ĮRODYTI** atsidavimą vykdomam darbui, kuriuo siekiama kovoti su neapykanta musulmonams – o ši neapykanta gali pasireikšti kaip diskriminacijos dėl religijos ir etninės kilmės derinys – užtikrinant, kad visų formų rasizmui taikomais horizontaliaisiais kovos su rasizmu veiksmais būtų kovojama ir su neapykanta musulmonams;
6. **UŽTIKRINTI** nacionalinio lygmens romų strateginių planų įgyvendinimą pagal 2020–2030 m. ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginį planą, ypatingą dėmesį skiriant kovai su priešišku romams ir konkrečiai pažangai romų švietimo, užimtumo, būsto ir sveikatos priežiūros srityse;
7. **UŽTIKRINTI** veiksmingą ES kovos su diskriminacija teisinės sistemos taikymą, be kita ko, tokiais atvejais kaip sąveikinė diskriminacija dėl rasinės ar etninės kilmės kartu su kitų rūšių diskriminacija, įskaitant diskriminaciją dėl lyties, negalios, amžiaus, religijos ar tikėjimo, seksualinės orientacijos, ir **STIPRINTI** vykdymo užtikrinimo mechanizmus bei teisių gynimo priemones, susijusius su teisėmis užimtumo, socialinės apsaugos, sveikatos priežiūros, švietimo ir prekių bei paslaugų prieinamumo ir jų tiekimo bei teikimo srityse, įskaitant būstą, kad būtų užtikrintas nuoseklus taikymas visoje Sąjungoje;
8. **DĖTI DAUGIAU PASTANGŲ** užtikrinti socialinę ir ekonominę lygybę, be kita ko, investuojant į socialinę ir ekonominę įtrauktį, kad būtų šalinamas struktūrinio rasizmo poveikis, pavyzdžiui, tokiose srityse kaip švietimas, užimtumas, paslaugų prieinamumas ir būstas;

II. Kovoti su konkrečiomis rasizmo formomis bei susijusiomis neapykantos ir diskriminacijos formomis ir parengti tikslines nacionalines priemones

- 9. PARENGTI, PRIIMTI, ĮGYVENDINTI ARBA ATNAUJINTI** tikslines kovos su rasizmu ir rasine diskriminacija priemones, visų pirma nacionalinius veiksmų planus, programas ar strategijas, užtikrinant, kad jie derėtų su Europos ir tarptautiniais standartais, jais būtų sprendžiama struktūrinio rasizmo problema, laikomasi tarpsektorinio požiūrio ir kad būtų nuolat vykdoma jų stebėseną ir jie būtų periodiškai vertinami, taip pat, kai tinkama, taikyti tikslinius strateginius metodus, kuriais kovojama su konkrečių formų rasizmu, ir apsvarstyti galimybę paskirti nacionalinius koordinatorius, kad būtų stiprinamas koordinavimas, atskaitomybė ir aktyviau įsitrauktų suinteresuotieji subjektai;
- 10. PRIPAŽINTI**, kad skirtingose šalyse ir skirtingomis aplinkybėmis įvairios rasizmo ir diskriminacijos formos gali būti kitokios ir gali pasireikšti skirtingai ir kad kiekviena valstybė narė turi geriausias galimybes atitinkamai pagal nacionalinį kontekstą parengti nacionalinius veiksmų planus, programas ar strategijas, kad užkirstų kelią rasizmui ir diskriminacijai savo visuomenėje ir su šiais reiškinais kovotų;
- 11. PRIPAŽINTI**, kad nors antisemitizmas ir rasizmas iš dalies persidengia (abu reiškiniai neigia asmenų lygybę), jie skiriasi savo bruožais ir jiems reikalingas tvirtas politinis atsakas, kuriuo būtų atsižvelgiama į jiems būdingus savitumus, taip pat į jiems būdingus bendrumus. **ĮSIPAREIGOTI** toliau įgyvendinti ir vykdyti ES kovos su antisemitizmu ir žydų gyvenimo puoselėjimo strategiją (2021–2030 m.), nes ji tebėra pagrindinis ES kovos su antisemitizmu politikos dokumentas. Analogiškai pirmiau minėtam įsipareigojimui Komisija ir visos valstybės narės raginamos toliau naudotis Tarptautinio Holokausto aukų atminimo aljanso (IHRA) teisiškai neprivaloma darbine antisemitizmo apibrėžtimi;

- 12. STIPRINTI** kovą su priešišku romams kaip konkrečia rasizmo ir diskriminacijos forma, be kita ko, skatinant naudoti Tarptautinio Holokausto aukų atminimo aljanso (IHRA) taikomą teisiškai neprivalomą darbinę priešiško romams ir (arba) prieš romus nukreiptos diskriminacijos apibrėžtį, kad būtų didinamas informuotumas;
- 13. ŠALINTI** prieš juodaodžius nukreiptą rasizmą kaip konkrečią rasizmo formą, giliai įsišaknijusią istoriniame palikime, įskaitant kolonializmą, vergovę ir migraciją, ir pripažinti, kad šiam reiškiniui reikia nuolatinio dėmesio nacionaliniuose veiksmų planuose, programose ar strategijose, atitinkamai atsižvelgiant į nacionalinį kontekstą, taip pat ES lygmens strategijose;
- 14. PRIPAŽINTI**, kad neapykanta musulmonams³ gali būti specifinė diskriminacijos forma, nukreipta prieš musulmonus arba musulmonais laikomus asmenis, apimanti priešišumą ir išankstinį nusistatymą, kurie gali pasireikšti kaip diskriminacijos dėl religijos ir kultūros, taip pat dėl etninės kilmės derinys, ir kad tam reikia nuolatinio dėmesio nacionaliniuose veiksmų planuose, programose ar strategijose, taip pat ES lygmens strategijose;

III. Kovoti su neapykantos kalba, neapykantos nusikaltimais ir diskriminacija tiek internete, tiek realiame gyvenime

- 15. TOLIAU VERTINTI** spragas, kurių tebėra ES kovos su neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimais sistemoje, atsižvelgiant į jų didelį poveikį asmenims, socialinei sanglaudai ir demokratinėms vertybėms visoje ES;

³ Šiose išvadose vartojama formuluotė neturėtų būti suprantama kaip Tarybos pozicija dėl to, kokie terminai turėtų būti vartojami įvardijant neapykantą musulmonams / prieš musulmonus nukreiptą rasizmą.

16. **PRIPAŽINTI**, kad geopolitiniai pokyčiai, visuomenės krizės ir vis didesnio masto naujų skaitmeninių technologijų naudojimas gali prisidėti prie rasizmo ir susijusių formų neapykantos bei diskriminacijos, neteisėtos neapykantos kalbos ir neapykantos nusikaltimų didėjimo Sąjungoje, ir **ĮSIPAREIGOTI** užtikrinti, kad nacionalinės valdžios institucijos būtų pasirengusios greitai ir veiksmingai reaguoti į tokius pokyčius, be kita ko, imantis šių priemonių:

- stiprinti teisėsaugos ir baudžiamosios teisenos institucijų gebėjimus nustatyti, registruoti, tirti neapykantos nusikaltimus ir neteisėtą neapykantos kalbą ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už šias veikas, kartu stiprinant jų gebėjimus gerbti žmogaus teises, visų pirma teisę į nuomonės ir saviraiškos laisvę, kuri yra demokratinės visuomenės pagrindas;
- tinkamu būdu ir nedarant poveikio teisminių institucijų nepriklausomumui ir teismų sistemos organizavimo skirtumams visoje Sąjungoje, rengti tikslinius mokymus teisėsaugos darbuotojams, teisminiams subjektams ir valstybės tarnautojams rasinio šališkumo, diskriminacinio profiliavimo ir neapykantos nusikaltimų atpažinimo ir kovos su jais klausimais;
- užtikrinti, kad aukos turėtų veiksmingas teises į informavimą, apsaugą, paramą ir veiksmingą teisę kreiptis į teismą;

17. **SKATINTI**, kad visų rasizmo ir susijusių neapykantos ir diskriminacijos formų incidentų aukos ir liudininkai praneštų apie tuos incidentus, ir išnagrinėti būdus, kaip **GERINTI** skundų teikimo sistemas, be kita ko, tinkamai naudojant alternatyvius pranešimo mechanizmus, pavyzdžiui, internetines pranešimo priemones, kuriomis skundą teikiančiam asmeniui, jei to pageidaujama, garantuojamas anonimiškumas, kartu užtikrinant, kad skundus pateikusiems asmenims viso proceso metu būtų teikiama parama;

18. **STIPRINTI** mechanizmus, pagal kuriuos teisėsaugos institucijos ir pilietinės visuomenės bei paramos aukoms organizacijos, kai įmanoma, bendradarbiautų vykdamas rasizmo ir susijusių formų neapykantos bei diskriminacijos incidentų stebėseną, siekiant susidaryti išsamesnį tokių incidentų kiekvienoje valstybėje narėje vaizdą, kartu užtikrinant ir apsaugant PVO nepriklausomumą; ir **SPRĘSTI** nepakankamo pranešimo atitinkamiems subjektams apie rasinę diskriminaciją ir rasistinius neapykantos nusikaltimus bei neapykantos kalbą, be kita ko, internete, problemą, tuo tikslu didinant paveiktų bendruomenių, teisėsaugos ir viešojo administravimo institucijų tarpusavio pasitikėjimą;
19. **UŽTIKRINTI** etninėms ir religinėms mažumoms priklausančių asmenų saugumą, įskaitant jiems kultūriniu požiūriu svarbias, maldų ir atminimo vietas, ir imtis tinkamų apsaugos priemonių per religinius ir kultūrinius susibūrimus, kuriems gali kilti didesnė rizika;
20. **UŽTIKRINTI**, kad būtų visapusiškai vykdomos Skaitmeninių paslaugų akte nustatytos pareigos dėl sisteminės rizikos, susijusios su neteisėta neapykantos kalba internete ir teise į nediskriminavimą, ir **SKATINTI** interneto platformas ir kitus tarpininkavimo paslaugų teikėjus toliau prasmingai dalyvauti įgyvendinant Kovos su neapykantos kurstymu internete elgesio kodeksą+;
21. tvariu būdu **SKATINTI** pilietinės visuomenės organizacijas ir kitus subjektus, kad jie siektų būti pripažinti patikimais pranešėjais pagal Skaitmeninių paslaugų aktą, ir naudotųsi šiuo statusu siekiant užtikrinti, kad veiksmų prieš rasistinio ar diskriminacinio pobūdžio neteisėtą internetinį turinį būtų imamasi greičiau bei patikimiau ir nuosekliai, ir tas organizacijas bei subjektus **REMTI**, kartu pagal Direktyvą (ES) 2024/1069 apsaugant PVO nuo strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP);

22. **PRIPAŽINTI**, kad naujos ir besiformuojančios technologijos, pvz., generatyvinis dirbtinis intelektas ir agentinis dirbtinis intelektas, yra ir pavojingos, ir naudingos, ir **IMTIS VEIKSMŲ**, kad būtų užkertamas kelias algoritminei diskriminacijai, rasiniam šališkumui ir neteisėtos neapykantos kalbos plitimui per visą tokių technologijų gyvavimo ciklą ir visoje jų vertės grandinėje ir su tais reiškiniais kovojama, laikantis Dirbtinio intelekto akto ir kitų taikytinų Sąjungos teisės aktų, įskaitant kovos su diskriminacija teisės aktus, užtikrinant palankias taisykles, kad aukos galėtų įrodyti algoritmą diskriminaciją, organizuojant algoritminių sistemų techninį testavimą šališkumui ir diskriminacijai nustatyti bei nustatant veiksmingą rinkos priežiūros institucijų ir pagrindinių teisių įstaigų bendradarbiavimo mechanizmą;
23. **UŽTIKRINTI**, kad neteisėtos neapykantos kalbos internete aukos turėtų galimybę pasinaudoti veiksmingais pranešimo mechanizmais, teisių gynimo priemonėmis ir paramos paslaugomis, laikantis peržiūrėtos Nusikaltimų aukų teisių direktyvos, ir kad nacionalinės valdžios institucijos būtų išmokytos ir aprūpintos priemonėmis, kad galėtų veiksmingai tirti neapykantos nusikaltimus internete ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos;

IV. Rinkti duomenis apie lygybę

24. **IŠNAGRINĖTI** galimybes pagerinti duomenų apie lygybę rinkimą, kokybę ir palyginamumą nacionaliniu lygmeniu, laikantis taikomų nacionalinių sistemų, kurios galėtų apimti duomenis, suskirstytus pagal rasinę ar etninę kilmę, religiją, lytį, seksualinę orientaciją, amžių, negalią ir socialinę bei ekonominę statusą, visapusiškai laikantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrojo duomenų apsaugos reglamento) ir laikantis savanoriško tapatybės pasirinkimo principo; ir **RAGINTI**, bendradarbiaujant su Komisija, FRA ir Eurostatu, parengti bendras metodines sistemas, kad būtų galima atlikti prasmingą tarpvalstybinį palyginimą ir formuoti įrodymais grindžiamą politiką, visapusiškai atsižvelgiant į kiekvienoje valstybėje narėje vyraujančias sąlygas ir poreikius;

V. Skatinti švietimą, informuotumą ir prevenciją

- 25. DIDINTI** savo gyventojų **INFORMUOTUMĄ** apie žmonių įvairovės ES naudą ir turtingumą, teisę nebūti diskriminuojamiems dėl rasinės ar etninės kilmės, apie teisių gynimo priemones, kuriomis gali naudotis rasinės ar etninės diskriminacijos aukos, ir prieinamas paramos paslaugas, visų pirma lygybės įstaigas, apie 2026–2030 m. kovos su rasizmu strategijos priėmimą ir tolesnes ES ir nacionalines kovos su visų formų rasizmu strategijas, be kita ko, vykdant nacionalines informuotumo didinimo kampanijas; taip pat **PUOSELĖTI** įvairių grupių dialogą, kartu pabrėžiant mūsų, kaip europiečių, bendrą tapatybę ir bendras vertybes ES, pavyzdžiui, demokratiją, laisvę ir žmogaus teises;
- 26. PAMINĖTI** atitinkamas tarptautines datas, pavyzdžiui, JT tarptautinę rasinės diskriminacijos panaikinimo dieną, ir atminimo dienas, susijusias su kolonializmo ir vergovės istorija;
- 27. TOLIAU** užtikrinti Holokausto atminimą ir švietimą šiuo klausimu ir proaktyviai kovoti su Holokausto neigimu, iškraipymu ir menkinimu, laikantis teisiškai neprivalomos IHRA darbinės Holokausto neigimo ir iškraipymo apibrėžties;
- 28. DALYVAUTI** Komisijos bendrai su UNESCO vykdomame projekte, kuriuo siekiama stiprinti švietimą kovos su rasizmu klausimais, suderintą su Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos siekiant sukurti Europos švietimo erdvę ir imtis veiksmų vėlesniu laikotarpiu antrojo ciklo prioritetais ir ES jaunimo strategija, kaip išdėstyta 2026–2030 m. ES kovos su rasizmu strategijoje, ir spręsti visų formų rasizmo problemą švietimo sistemoje ir pasitelkiant švietimą, įtraukiant įvairias istorines ir šiuolaikines perspektyvas, kad būtų užkirstas kelias smurtui, patyčioms, neapykantos kalbai, klaidingai informacijai ir dezinformacijai bei rasinei diskriminacijai, ir skatinti įtraukią ir nešališką mokymosi aplinką, taip pat integruoti istorinių perspektyvų, pavyzdžiui, kolonijinės istorijos, transatlantinės prekybos vergais ir poveikio čia buvusių tautoms, mokymą, kaip pagrindinius švietimo kovos su rasizmu klausimais komponentus;

VI. Stiprinti demokratinį atsparumą

29. PRIPAŽINTI, kad Europos demokratijų atsparumas didinamas apsaugant mūsų pagrindines vertybes, įskaitant demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių apsaugą, ir kad Sąjungos vertybės yra itin svarbi gynybos priemonė kovojant su užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi (FIMI) bei dezinformacijos kampanijomis, kuriuos vykdant sistemingai naudojamosi rasizmu, diskriminacija ir visuomenės susiskaidymu, ir kad priemonės, kuriomis siekiama puoselėti tas vertybes, be kita ko, kovojant su visų formų rasizmu, yra neatsiejamas platesnės Sąjungos demokratinio atsparumo darbotvarkės aspektas, kaip nustatyta Europos demokratijos skyde;

30. PALANKIAI VERTINDAMA Komisijos iniciatyvas, visų pirma tai, kad:

- priimta pirmoji 2026–2030 m. kovos su rasizmu strategija, grindžiama 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų plano rezultatais;
- nuo 2015 m. paskirtas Komisijos kovos su rasizmu koordinatorius, Komisijos kovos su antisemitizmu ir žydų gyvenimo puoselėjimo koordinatorius ir Komisijos kovos su neapykanta musulmonams koordinatorius, atsižvelgiant į jų atitinkamus įgaliojimus, kartu raginant jiems skirti tinkamų ir vienodų išteklių;
- pasitelkiant Skaitmeninių paslaugų aktą rengiama išsami saugumo, atskaitomybės ir skaidrumo internete teisinė sistema visoje Europos Sąjungoje;

- toliau teikiama finansinė parama valstybių narių projektams, kuriais siekiama apsaugoti įvairovę ir pilietines teises, visų pirma pagal Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programą (CERV) ir siūlomą ją pakeisiančią Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programą + (CERV+), kuri yra programos „AgoraEU“ dalis, nedarant poveikio vykstančioms diskusijoms dėl kitos daugiametės finansinės programos;
- dedamos bendros pastangos įgalinti, apsaugoti ir skatinti stiprias demokratijas visoje ES pasitelkiant Europos demokratijos skydą ir ES pilietinės visuomenės strategiją;
- laipsniškai įgyvendinant Dirbtinio intelekto aktą ES sukurta suderinta DI sistemų reglamentavimo sistema;

PRAŠO Komisijos:

31. TOLIAU remti 2026–2030 m. ES kovos su rasizmu strategijos ir susijusių lygybės sąjungos strategijų⁴ įgyvendinimą atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes, kovos su rasizmu ir nediskriminavimo aspektus integruojant į atitinkamus Komisijos pasiūlymus ir politikos iniciatyvas; užtikrinti, kad Komisijos kovos su rasizmu, antisemitizmu ir neapykanta musulmonams politika būtų įgyvendinama koordinuotai bei užtikrinant abipusišką stiprinimą ir suderinta su susijusiomis lygybės strategijomis, kad būtų visapusiškai laikomasi tarpsektorinio požiūrio, kuriuo grindžiama kovos su rasizmu strategija;

⁴ 2026–2030 m. lyčių lygybės strategija; 2026–2030 m. LGBTIQ+ asmenų lygybės strategija, 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija, 2020–2030 m. ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginis planas.

32. visapusiškai, struktūrizuotai, skaidriai ir reguliariai **VYKDYTI** lygybės sąjungos, įskaitant Kovos su rasizmu strategiją, įgyvendinimo **STEBĖSENĄ IR TEIKTI JOS ĮGYVENDINIMO ATASKAITAS**, kad būtų galima nuolat vertinti padarytą pažangą, be kita ko, rengiant reguliarias pažangos ataskaitas, remiantis iš FRA, Eurostato, nacionalinių lygybės įstaigų ir pilietinės visuomenės gaunamais duomenimis ir teisėmis grindžiama analize; duomenų apie lygybę rinkimo srityje toliau bendradarbiauti su atitinkamomis ES agentūromis, be kita ko, laikantis tarpsektorinio požiūrio; vertinti pažangą, nustatyti nuolatinės spragas ir rekomenduoti būtinus koregavimus;
33. **TOLIAU** stebėti kovos su diskriminacija teisės aktų, visų pirma Rasinės lygybės direktyvos ir direktyvų dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų, Skaitmeninių paslaugų akto, Dirbtinio intelekto akto ir Pamatinio sprendimo dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis, įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą;
34. **PADETI** valstybėms narėms rengti ir įgyvendinti nacionalinius kovos su rasizmu veiksmų planus, programas bei strategijas ir vykdyti jų stebėseną, visų pirma pasitelkiant techninę pagalbą, tarpusavio mokymosi veiklą, sudarant palankesnes sąlygas pažintiniams vizitams, skelbiant gaires bei vadovus ir sudarant palankesnes sąlygas reguliariems Kovos su rasizmu strategijos įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu ekspertų grupės posėdžiams;
35. **REMTI** ir **PALENGVINTI** dedamas bendras pastangas parengti neprivalomas darbinės struktūrinio rasizmo ir kovos su neapykanta musulmonams apibrėžtis, visapusiškai atsižvelgiant į esamas apibrėžtis ir atitinkamą Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija darbą;
36. nedarant poveikio vykstančioms diskusijoms dėl kitos DFP, **UŽTIKRINTI** tinkamą ir specialią finansinę paramą pilietinės visuomenės organizacijoms ir lygybės įstaigoms; ir sudaryti palankesnes sąlygas Kovos su rasizmu pilietinės visuomenės forumui ir platesnio pobūdžio Pilietinės visuomenės platformos sukūrimui, laikantis ES pilietinės visuomenės strategijos;

- 37. STIPRINTI** bendradarbiavimą su pilietinės visuomenės organizacijomis ir žmogaus teisių gynėjais, visų pirma dirbančiais kovos su rasizmu ir čiabuvių tautų teisių⁵ srityje, lygybės įstaigomis ir atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis, ir **PALENGVINTI** reguliarius teminius valstybių narių ir šių suinteresuotųjų subjektų mainus;
- 38. REMTI** FRA ir suinteresuotųjų subjektų pastangas atlikti tyrimus ir apklausas, be kita ko, dėl kiekybinių duomenų rinkimo atliekant kokybinius mokslinius tyrimus, siekiant pagerinti supratimą apie visų formų rasizmą ir diskriminaciją;
- 39. STIPRINTI** įsipareigojimą kovoti su visų formų rasizmu bei diskriminacija ir puoselėti pagrindines teises bei Europos vertybes; ir **DAR KARTĄ PATVIRTINTI**, kad kova su visų formų rasizmu yra pagrindinė, teisinė ir strateginė Europos Sąjungos būtinybė, o tikrai lygybės sąjungai visais valdymo lygmenimis reikia tvarių, plataus užmojo ir pakankamais ištekliais aprūpintų veiksmų.
-

⁵ Čiabuvių tautų teisės, kaip nustatyta JT deklaracijoje dėl čiabuvių tautų teisių ir tarptautinėje žmogaus teisių teisėje.